

»taj« koje se redovito prišivaju uz ime Isus (70, 71, 72, 75, 95). Uopće nam je malo neugodno što je poglavlje o Isusu napisano nekako u polemičkom tonu (doduše, ne s obzirom na Krista, nego na neka naša dosadašnja shvaćanja). Ne bismo se mogli složiti sa svim što je rečeno u vezi s uskrnućem (81) ili situacijom današnjeg vjernika (91). Ne čini nam se uputno postavljati pitanja i ostavljati ih bez odgovora (57, 89), ako odgovore imamo. Tako isto ni postavljanje jednog negativnog motta na čelo novoga poglavlja (21).

Čitajući ovu knjigu, sama od sebe nameće nam se komparacija s Novim holandskim katekizmom. Oboje hoće da budu vjerska obavještenja za odrasle, i to za ljude modernog doba. Sadržaj im je po prilici isti, a i metoda rada gotovo jednaka. Imaju mnogo zajedničkih dodirnih točaka, a osobito identične ciljeve. Nama sumnje da je Hol. katekizam, uzet u cjelini, mnogo jače djelo nego ove INFORMACIJE (barem po onome što se može naslutiti po I. sv.). Uzmimo npr. samo prikaz Isusova lika u Hol. katekizmu i ovdje. Koja razlika u zanosu i snazi prikazivanja! Osobito upadaju u oči estetske kvalitete Holandskog katekizma.

Ipak NAŠA VJERA ima i neke prednosti pred Hol. katekizmom. Najprije po svome naslovu. Ona ne pretendira na povlasticu »katekizma«. Naziva se jednostavno »Informacije za odrasle«. Sasvim skromno i nepretenciozno. Za svoj književni oblik uzela je formu pisama, i tako dobiva na intimnosti i neposrednosti. Vanjski oblik malih knjižica ili svećića (koji se mogu nositi i u džepu, na putu) privlačniji je suvremenom čovjeku od omašnog Hol. katekizma. A što se tiče sadržaja, ove skromne INFORMACIJE ulijevaju mnogo više vjerske sigurnosti i pružaju više stvarnih podataka nego što to čini skeptični i novatorski Holandski katekizam.

Ne možemo nego čestitati dr. Paviću na pogodnom izboru ovih svezaka i sretno započetom djelu na katehizaciji odraslih, a samim INFORMACIJAMA zaželjeti brz i uspješan put do srca hrvatskih čitatelja.

Zivan Bezić

A. REBIĆ: *Marija u Bibliji, Stari zavjet*; P. GAECHTER: *Novi zavjet*, KS, Zagreb 1970, Biblioteka »Riječ« 5.

Osjeća se danas u teologiji i posebno u mariologiji neka kriza. Uzroci su obnova metoda, struktura i duha teologije u ovo postkonzilsko vrijeme. Traži se da dogmatski traktati budu više biblijski, patristički, ekleziološki, liturgijski, misionarski, ekumenski, povijesni. Mariologija se iznosila više spekulativno, apstraktno, idealistički izvodeći mariološku nauku iz velikih i blistavih »prvih principa«, stvarajući nekako mariocentričku nauku izoliranu od ostale teologije. I nastao je velik raskorak između mariologije i pučke marijanske pobožnosti. Teolog je išao svojim kolosijekom u apstrakcije i bezživotne dedukcije, a marijanska se pobožnost rasplinula često u bezbojnu mistifikaciju.

Koncil je dao »najpotpunije i najaktualnije mariološko izlaganje«, smjestio je Mariju u »povijest spasenja«. Marija nije neka legenda, neki mit ili lijepa priča, već povijesna osoba kao Abraham, Mojsije, David, Petar i Pavao ..., iako u povijesti spasenja zauzima jedinstveno, nezamjenjivo mjesto. »Duša mariologije mora biti Sv. pismo« (K. Balić). Jer samo biblijska i povijesna Marija može biti temelj mariologije i samo takva može nadahnjivati današnjeg čovjeka istinskom pobožnošću.

Paul Gaechter u ovoj knjizi pokušava otkriti upravo »povijesnu« Mariju uklapajući njen život na temelju biblijskih i izvanbiblijskih izvora u složeni društveni, politički i religiozni život tadašnjeg vremena. Marija nam se ukazuje kao ljudsko biće, krhko i slabo, ali »puna milosti«, kako se probija kroz teškoće i patnje života, kako raste u vjeri kroz razna iskušenja do svoje konačne slave. Tu upoznajemo svu ljudskost Marijina bića kao slabe žene koja nas izdiže, koja nam postaje bliska i prisutnija u našem svagdašnjem životu od Marije koju je stvorila pobožna legenda kao neko biće izvan svijeta i ljudskih nedostatnosti. Ova biblijska slika Marije može u nama rasplamsati i istinsku marijansku pobožnost.

Pisac osvjetljuje ovo vrijeme služeći se suvremenom rabinskom literaturom. Zamjerio bih piscu što nije upleo nešto više arheologije i posebno što se nije služio podacima Qumranske zajednice. Qumransko otkriće baca mnogo svjetla u ovaj mali svijet »siromaha Jahvihinih« koji očekuju dolazak Mesijin u Nazaretu, Ain-Karemu, Betlehemu i Jeruzalemu. Qumran nam može osvjetliti i ono zagonetno pitanje Marijino: »Kako će to biti, jer ja se ne sastajem s mužem?« Ideal čistoće i u braku već je bio cijenjen i to nam potvrđuju tako sklopljeni brakovi u prvoj Crkvi.

Pisac nam uvjerljivo govori o okolnostima Marijinih zaruka i vjenčanja, o Marijinu putovanju u Ain-Karem, o boravku u Betlehemu, u Egiptu, u Nazaretu. Ipak mi se neki zaključci čine brzopletni na temelju škratih biblijskih i izvanbiblijskih tekstova, kao Marijin put u Ain-Karem (str. 58s), vrijeme za Magnificat (str. 76) i posebno prerana smrt Marijina (str. 117).

Primijetio bih da je odgovor Isusov roditeljima okvalificiran preoštro kao »osoran odgovor« (str. 99) jer i sam pisac kasnije kaže na str. 100: »Isusov protuprigovor ne sadrži nimalo gorčine.«

A. Rebić osvjetljuje marijanska mjesta u knjigama Staroga zavjeta. Izabrao je upravo tri marijanska mjesta na koja se poziva i Lumen gentium 55. Marijinu ulogu u povijesti spasenja na temelju ovih mjesta dobro je osvjetlio. Možda bi bilo poželjno u Post 3,15 više naglasiti eshatološku dimenziju. U Iz 7,14 »mlijeko i med« prema kontekstu ne izgleda da simbolizira mesijansku sreću i blagostanje, iako je mišljenje simpatično, već naprotiv naviješta ratnu pustoš kad preostaje preživjelim za hranu samo mlijeko i divlji med. U Mih 5,2 moglo bi se u novozavjetnom svjetlu vidjeti, iako »vrlo maglovito«, i božansko materinstvo Marijino, jer ona rađa onoga kojeg je »iskon od davnina, od vječnih vremena«. Tako bismo imali naviješteno mesijansko materinstvo (Post 3,14), djevičansko materinstvo (Iz 7,14) i božansko materinstvo (Mih 5,2), dakako, u punom svjetlu Novog zavjeta.

Poželjno bi bilo da je više razrađena tipologija žena koje naznačuju Mariju.

Dragocjen je dodatak H. G. TROA-DECA: *Žena — uzrok našeg Božjeg posinaštva* (Gal 4,4). Time su iscrpljena sva biblijska mjesta koja govore direktno o Mariji.

Knjiga je, svakako, dragi doprinos našoj marijanskoj literaturi. Možda će zbuniti neke koji su vični na bezbojno, bezivotno prikazivanje Marijino. Ali istinskim Marijinim štovateljima poslužit će da poznaju još bolje Mariju i da porastu u pobožnosti prema njoj i prema Sinu njezinu. Smisao naše marijanske pobožnosti mora biti da sve bolje upoznamo, ljubimo i slavimo Sina, radi kojega je sve, i da vršimo Njegove zapovijedi (LG 66).

C. T.

DOMENICO BERTEGNO S. D. B.
Marija Majka Crkve, izdanje Izvori istine, Dominikanci, Korčula. Cijena 18 din, naručuje se kod: Dominikanci — 50260 Korčula. U dodatku: Homilije od Petrova do Došašća.

Ovo je 5. svezak ovog izdavačkog centra propovjedničke građe. Sadržaj tim se izdanje i preporučuje.

A kad je govor o temama iz mariologije, ovo izdanje dolazi u pravi čas. U Zagrebu je održan VI. mariološki i XIII. marijanski kongres. Svezak je izašao na vrijeme.

Treba istaknuti teološku ispravnost, dubinu ideja, sistematsku izradbu, stilsku jasnoću itd. Osobito se teologa doimlje što pisac stavlja Mariju u skup faktora za provedbu misterija spasenja. Tako, i jedino tako Marija zauzima svoje pravo mjesto. I u nadnaravnom je redu sve povezano. Istrgnuti Mariju iz skupa tih faktora znači uništiti njen poziv, frustrirati njenu misiju. Ona je ono što jest kada je u sklopu tih faktora: Boga Stvoritelja, Krista Otkupitelja, Duha Posvetitelja, Crkve, i u Crkvi vrhovnog pastira. Tu se i temelji autentična pobožnost prema Mariji.

Dok ističem ovo izdanje nacrtu propovijedi o Mariji, izražavam želju da *Izvori istine* na ovu — više teološ-